

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ALTERNATYVIŲJŲ DEGALŲ ĮSTATYMO
NR. XIV-196 2, 17 IR 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-3245

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. lapkričio 29 d. sprendimo Nr. SV-S-1201 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 2, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-3245 (toliau – Įstatymo projektas) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projektu keičiamo Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 5 dalies nuostatomis numatoma išplėsti degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – DAEI) apskaitos vienetų sistemos dalyvių ratą – sudaryti galimybes DAEI apskaitos vienetus įsigyti ne tik degalų tiekėjams, bet ir elektrinių transporto priemonių valdytojams (keleivių ir krovinių vežėjams keliais, geležinkeliais ir vidaus vandenimis). Atsižvelgiant į tai, kad pagal 2023 m. spalio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas [\(ES\) 2018/1999](#) ir Direktyva [98/70/EB](#), kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652, įgyvendinant ją nacionalinėmis priemonėmis, ekonominės veiklos vykdytojams, tiekiantiems atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją elektrinėms transporto priemonėms per elektromobilių įkrovimo prieigas, turės būti sudarytos galimybės gauti kreditus ir juos parduoti degalų tiekėjams. Lietuvoje analogiška kreditų sistema yra laikoma DAEI apskaitos vienetų sistema, kurioje šiuo metu išduodami DAEI apskaitos vienetai (kreditai) už elektros energiją, patiekiamą į elektrines transporto priemones per viešąsias elektromobilių įkrovimo prieigas. Pagal Direktyvos (ES) 2023/2413 1 straipsnį taip pat turės būti numatyta galimybė į kreditų sistemą įtraukti elektros energiją, patiektą per privačias elektromobilių įkrovimo prieigas, tačiau tik tais atvejais, kai galima įrodyti, kad per privačias elektromobilių įkrovimo prieigas tiekiamą atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją buvo naudojama išskirtinai tik elektrinėms transporto priemonėms įkrauti. Deklaruojamų duomenų apie elektros energijos suvartojimą transporto priemonėse patikimumas yra vienas iš esminių DAEI apskaitos vienetų sistemos veikimo principų, o privačiose elektromobilių įkrovimo prieigose suvartotos elektros energijos apskaita dažnu atveju yra netikslė, nes paprastai elektromobilių įkrovimo prieigos yra prijungtos prie to paties elektros įvado kaip ir kiti elektros energiją naudojančios įrenginiai. Siekiant įtraukti elektros energijos, patiekto per privačias elektromobilių įkrovimo prieigas, kiekį į DAEI apskaitos vienetų sistemą, turi būti užtikrinta galimybė patikrinti, ar deklaruotas elektros energijos kiekis iš tiesų buvo tinkamai apskaitytas ir perduotas į elektrines transporto priemones per privačias elektromobilių įkrovimo prieigas. DAEI apskaitos vienetų sistemos dalyviais taip pat turėtų būti ir pusiau viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų operatoriai, kurie kaip ir viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų operatoriai teikia elektromobilių įkrovimo paslaugas ir jų patiekiamos elektros energijos kiekį galima tiksliai apskaityti. Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 2 straipsnio 5 dalį siūloma išdėstyti taip:

„5. **DAEI apskaitos vienetų sistemos dalyvis** – degalų tiekėjas ar transporto sektoriaus gamtinių dujų tiekėjas, kuriam šio įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka taikomas įpareigojimas,

viešosios ar pusiau viešosios elektromobilių įkrovimo prieigos operatorius, keleivių ar krovinių vežėjas elektrinėmis transporto priemonėmis, geležinkelio įmonė (vežėjas) arba kitus degalus iš atsinaujinančių energijos išteklių tiekiantis subjektas.“

Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 2 straipsnio 8 dalį siūloma išdėstyti taip:

„**8. Degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių apskaitos vienetas** (toliau – DAEI apskaitos vienetas) – apskaitos vienetas, kuris DAEI apskaitos vienetų sistemoje skiriamas už vidaus rinkoje parduotus degalus iš atsinaujinančių energijos išteklių ir (ar) už elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių patiektą į transporto priemones ir naudojamas degalų ir transporto sektoriaus gamtinių dujų tiekėjų įpareigojimų įvykdymui vertinti.“

2. Įstatymo projektu siūloma papildyti Įstatymo 2 straipsnį sąvoka „keleivių ir (arba) krovinių vežėjas elektrinėmis transporto priemonėmis“, tačiau minėtos sąvokos apibrėžtyje yra numatomas neapibrėžtas dalyvių ratas, kadangi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymo 2 straipsnio 17 dalimi, vežėju yra laikomas fizinis arba juridinis asmuo, kuris verčiasi keleivių, bagažo ir (arba) krovinių vežimu ir atitinka Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytas sąlygas bei reikalavimus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 7 straipsnio 2 dalimi, vežėju yra laikomas bet kuris fizinis, bet kuris juridinis pelno siekiantis ar nesiekiantis asmuo, bet kuri juridinio asmens statuso neturinti pelno siekianti ar nesiekianti asociacija ar asmenų grupė arba bet kuri valstybės įstaiga, turinti savarankiško juridinio asmens statusą ar pavaldi tokį statusą turinčiai valdžios institucijai ir besiverčianti keleivių gabenimo veikla, arba bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, besiverčiantis krovinių vežimo veikla komerciniais tikslais. Sistemiskai vertinant Įstatymo projekto nuostatas, taip pat nėra aišku, kaip turi būti identifikuojami keleivių vežėjai viešuoju transportu, nes pagal Transporto veiklos pagrindų įstatymo 2 straipsnio 18 dalį viešuoju transportu laikoma „keleivių, bagažo ir (arba) krovinių vežimo nustatytais maršrutais nustatytu laiku paslauga, teikiama visiems, kurie kreipiasi.“ Siūloma Įstatymo projekte nustatyti, kad keleivių ir krovinių vežėjai turi turėti atitinkamai veiklai vykdyti reikalingas licencijas, ir Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Įstatymo 2 straipsnį papildyti naujomis 20¹ ir 20² dalimis:

„**20¹. Keleivių vežėjas elektrinėmis transporto priemonėmis** – vežėjas, vykdamas profesinę keleivių vežimo veiklą elektrinėmis transporto priemonėmis ir turintis galiojančią licenciją, išduotą vadovaujantis Lietuvos Respublikos kelių transporto kodekso 8 straipsnio 2 dalies 1 arba 4 punktu.“

20². Krovinių vežėjas elektrinėmis transporto priemonėmis – vežėjas, vykdamas profesinę krovinių vežimo veiklą elektrinėmis transporto priemonėmis ir turintis galiojančią licenciją, išduotą vadovaujantis Kelių transporto kodekso 8 straipsnio 2 dalies 2, 3 arba 5 punktu.“

3. Įstatymo projektu energetikos ministrui suteikiama pareiga nustatyti tvarką, kuria vadovaujantis apskaičiuojamas elektros energijos, patiektos į elektrines transporto priemones, kiekis. Be elektros energijos, patiektos į elektrines transporto priemones, kiekio apskaičiavimo tvarkos turi būti nustatomi ir dalyvavimo DAEI apskaitos vienetų sistemoje reikalavimai, kuriuos turi atitikti DAEI apskaitos vienetus siekiantys įgyti viešųjų ir pusiau viešųjų įkrovimo prieigų operatoriai, keleivių ir krovinių vežėjai elektrinėmis transporto priemonėmis ir geležinkelio įmonės (vežėjai), todėl siūloma tikslinti Įstatymo projekto 2 straipsniu keičiamo Įstatymo 17 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„**10.** DAEI apskaitos vienetai viešųjų ir pusiau viešųjų įkrovimo prieigų operatoriams, keleivių ir krovinių vežėjams elektrinėmis transporto priemonėmis ir geležinkelio įmonėms (vežėjams), suteikiami už elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių, patiektą į elektrines transporto priemones ir jeigu jie atitinka dalyvavimo DAEI apskaitos vienetų sistemoje ir elektros energijos, patiektos į elektrines transporto priemones, kiekio apskaičiavimo reikalavimus, nustatytus DAEI apskaitos vienetų sistemos administravimo tvarkos apraše. Viešųjų ir pusiau viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų operatoriams, keleivių ir krovinių vežėjams elektrinėmis transporto priemonėmis DAEI apskaitos vienetai suteikiami tik už elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių, patiektą į transporto priemones per jiems priklausančias elektromobilių įkrovimo prieigas.“

4. Sistemiskai įvertinus Įstatymo projekto nuostatų ryšį su galiojančiomis Įstatymo nuostatomis, siūloma tikslinti Įstatymo projekto 3 straipsniu keičiamo Įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) gamtinių dujų transporto sektoriui tiekėjai, viešųjų ar pusiau viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų operatoriai, keleivių ir krovinių vežėjai elektrinėmis transporto priemonėmis ir geležinkelių įmonės (vežėjai) siekdami, kad jų tiekiama energija būtų laikoma atsinaujinančių išteklių energija, turi panaudoti atsinaujinančių išteklių energijos kilmės garantijas, įrodančias degalų iš atsinaujinančių energijos išteklių patiekimą galutiniam vartotojui;“.

5. Įstatymo projektui įgyvendinti reikės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus, taip pat įvertinti technines aplinkybes, leisiančias užtikrinti tikslų ir efektyvų duomenų apie elektros energiją, patiektą į elektrines transporto priemones, vykdant keleivių ir krovinių vežimo transportu veiklą, deklaravimą ir perprogramuoti DAEI apskaitos vienetų sistemą, todėl siūlome nustatyti, kad Įstatymo projekto nuostatos įsigaliotų ne anksčiau kaip 2025 m. gegužės 1 d.

6. Vadovaujantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, vidaus vandenų transporto sektoriuje elektros energija iki šiol nebuvo naudojama, todėl sektorių, kuriuose šiuo metu nenaudojama elektros energija ir ateityje nėra prognozuojamas ženklus elektros energijos suvartojimo augimas, įtraukimas į DAEI apskaitos vienetų sistemą sukeltų neproporcingai didelę administracinę naštą valstybės institucijoms ir įmonėms, turėsiančioms vykdyti duomenų apie į elektrines transporto priemones patiektą elektros energiją, stebėseną ir kontrolę, taip pat ir paskirtajam subjektui, atliekančiam DAEI apskaitos vienetų sistemos techninius pakeitimus, todėl elektros energijos, suvartotos vidaus vandenų transporte, siūloma neįtraukti į DAEI apskaitos vienetų sistemą. Nepaisant nedidelio elektros energijos suvartojimo sunkiasvorio kelių transporto ir vidaus vandenų transporto sektoriuose, visa elektros energija iš atsinaujinančių energijos išteklių, suvartojama visų rūšių transporto priemonėse, energetikos ministro nustatyta tvarka yra įtraukiama apskaičiuojant bendrąjį galutinį atsinaujinančių energijos išteklių suvartojimą transporto sektoriuje, nepriklausomai nuo to, ar elektros energija patiekta į elektrines transporto priemones yra apskaitoma DAEI apskaitos vienetų sistemoje, ar ne.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras